

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

УДК 657.421.3

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

О.І.Черноусов

аспірант кафедри економіки бізнесу Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут» (м. Харків)

ORCID: 0009-0007-4464-9863

М.М.Ткачов

к.е.н., доцент, доцент кафедри права Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут» (м. Харків)

ORCID: 0000-0001-7607-9462

THE ROLE OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE INNOVATION ACTIVITY OF AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

O.I. Chernousov

Postgraduate student of the Department of Business Economics of the National

Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Kharkiv)

ORCID: 0009-0007-4464-9863

M.M. Tkachev

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of

Law, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (Kharkiv)

ORCID: 0000-0001-7607-9462

***Анотація:** У доповіді розглядається технологія введення в господарський обіг об'єктів інтелектуальної власності. Аналізуються основні моделі процесу, включаючи правову охорону, оцінку вартості, вибір стратегії комерціалізації та реалізацію бізнес-моделі.*

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

Ключові слова: інтелектуальна власність, інноваційна діяльність, комерціалізація, ліцензування, оцінка вартості, трансфер технологій, бізнес-модель.

***Abstract:** The report considers the technology of introducing intellectual property objects into economic circulation. The main models of the process are analyzed, including legal protection, cost assessment, choice of commercialization strategy and implementation of a business model.*

***Keywords:** intellectual property, innovation activity, commercialization, licensing, valuation, technology transfer, business model.*

У сучасних умовах глобалізації та зростаючої конкуренції промислові підприємства змушені активно впроваджувати інновації для забезпечення своєї конкурентоспроможності та сталого розвитку [1-18]. Одним із ключових елементів інноваційної діяльності є інтелектуальна власність (ІВ), яка виступає стратегічним активом підприємств, сприяє їх технологічному розвитку та розширює можливості комерціалізації результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) [2, 7, 15]. Використання об'єктів ІВ дозволяє компаніям захищати свої унікальні технології, залучати інвестиції та ефективно впроваджувати нові продукти на ринок [4, 12, 17].

Інтелектуальна власність охоплює широкий спектр об'єктів, включаючи патенти, товарні знаки, авторські права, ноу-хау та промислові зразки. Її грамотне управління дозволяє промисловим підприємствам формувати власні інноваційні екосистеми, налагоджувати партнерські зв'язки, отримувати конкурентні переваги та підвищувати свою ринкову цінність [6, 9, 14]. У зв'язку з цим актуальність дослідження ролі інтелектуальної власності в інноваційній діяльності промислового підприємства є надзвичайно високою.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

Метою цієї доповіді є аналіз ролі інтелектуальної власності у процесах створення, впровадження та комерціалізації інновацій на промислових підприємствах. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

1. Визначити концептуальні основи інтелектуальної власності та її значення для промислового підприємства.
2. Дослідити механізми управління об'єктами ІВ у контексті інноваційної діяльності.
3. Розглянути основні моделі комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.
4. Проаналізувати вплив ІВ на конкурентоспроможність підприємства та його економічні показники.
5. Виявити ключові проблеми та перспективи розвитку системи управління інтелектуальною власністю на підприємствах.
6. Оцінити роль цифрових технологій та міжнародних тенденцій у сфері захисту та використання ІВ.

Управління інтелектуальною власністю включає різноманітні моделі, які забезпечують ефективне використання нематеріальних активів у промислових підприємствах. Основними серед них є:

1. Модель патентного захисту – передбачає активне патентування інноваційних розробок з метою забезпечення їх правового захисту та запобігання незаконному використанню конкурентами.
2. Ліцензійна модель – передбачає передачу прав на використання об'єктів ІВ іншим компаніям в обмін на роялті або інші фінансові винагороди.
3. Модель венчурного підприємництва – використовується для створення стартапів на базі інноваційних технологій із залученням венчурного капіталу.
4. Модель відкритих інновацій – базується на співпраці підприємств, наукових установ та зовнішніх партнерів для спільного створення та використання нових технологій.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

5. Франчайзингова модель – передбачає використання товарних знаків та бізнес-моделей через франчайзингову мережу для розширення ринку.

6. Модель цифрової комерціалізації – включає використання цифрових платформ, маркетплейсів та блокчейн-технологій для продажу та ліцензування об'єктів ІВ.

Інтелектуальна власність відіграє ключову роль у розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств, забезпечуючи правовий захист, комерціалізацію та підвищення конкурентоспроможності їхніх технологічних рішень. Ефективне управління ІВ дозволяє підприємствам не лише закріпити свої позиції на ринку, а й отримати додаткові джерела доходу через ліцензування та стратегічні партнерства.

Використання сучасних моделей комерціалізації, таких як венчурне підприємництво, відкриті інновації та цифрова комерціалізація, сприяє прискоренню впровадження нових технологій та залученню інвестицій у сферу інтелектуальної власності. Водночас існують виклики, пов'язані з високою вартістю патентування, правовими ризиками та необхідністю адаптації до швидкозмінного глобального ринку.

У майбутньому важливим напрямком досліджень має стати розробка ефективних стратегій управління інтелектуальною власністю в умовах цифрової трансформації, що дозволить підприємствам максимально використати потенціал своїх нематеріальних активів. Також особливої уваги потребує удосконалення законодавчої бази та міжнародного співробітництва у сфері захисту ІВ, що сприятиме створенню більш сприятливого середовища для інноваційної діяльності промислових підприємств.

Література

1. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобєлева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.

2. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія // Вісник НТУ "ХПІ" (екон. науки). Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 15 (1291). С. 137-143.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

3. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012)

Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.

4. Лега О. Використання податкової інформації у розрахунках з бюджетом

// *Agricultural and Resource Economics : International Scientific EJournal*. 2017.

Vol. 2. № 3. Pp. 63–74.

5. Перерва П.Г. Економіка та організація інноваційної діяльності: підруч. / за

ред. П.Г.Перерви, С.А.Меховича, М.І.Погорєлова. Харків: НТУ «ХПІ», 2008. 1080

с.

6. Перерва П.Г. Управління інноваційною діяльністю підприємства //

Маркетинг: підручник / За ред. О.А.Старостіної. К.: Знання, 2009. С. 461-518.

7. Лега О. В. Доходи діяльності: облік та відображення у звітності в контексті

нормативно-правових змін // *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 297-303.

8. Перерва П.Г. Управління маркетингом на машинобудівному підприємстві //

Навч.посібник для інж.-техн.вузів.- Харків : «Основа», 1993.- 288с

9. Nagy S., Pererva P.G. Compliance principles // *Universum View* 9.

Economics and management: conference materials. Vinnytsia: NilanLTD, 2018. P.

89 96.

10. Лега О.В. Економіко-правові аспекти матеріальної відповідальності

облікових працівників // *Вісник Житомирського державного технологічного*

університету. 2010. № 3. Ч. 2. С. 150–151.

11. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська

практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.

12. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л. Антикризовий механізм сталого розвитку

підприємства /ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л.-Х.: Віровець А.П. : Апостроф, 2012.-703 с.

13. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva,

G.Kocziszky, M.Veress Somosi. Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. 689 p.

14. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities

on the intrapreneurship // *MIND Journal*. №5. 10 p.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:

матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.

(м. Київ, 25 квітня 2025 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025

15. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Помилки в бухгалтерському обліку: сутність, класифікаційні ознаки, виявлення та виправлення // *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 49. С. 187-195.

16. Канцедаль Н.А., Лега О.В. Інформаційна роль обліку в результативності інвестиційної стратегії аграрних підприємств // *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 11–20.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.11.11>

17. Лега, О., Яловега, Л., & Прийдак, Т. (2022). Договірна політика та податкові ризики в умовах невизначеності // *Цифрова економіка та економічна безпека*, (3 (03)), 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-8>.

18. Пономаренко О.Г., Лега О.В. Оптимізація тестування системи обліку земельних операцій у агроформуваннях // *Облік і фінанси*. 2017. № 1. С. 76–84.